

WSZECHNICA POLSKA
SZKOŁA WYŻSZA W WARSZAWIE

**Міністерство внутрішніх справ України
Експертна служба**

**Кіровоградський науково-дослідний
експертно-криміналістичний центр МВС України**

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

**Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої
Міжнародної науково-практичної конференції**

24 вересня 2021 року

**Кропивницький
2021**

Експертна служба Міністерства внутрішніх справ
Кіровоградський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України
Національний Центр Судових Експертиз при Міністерстві Юстиції Республіки
Молдова (Республіка Молдова)
Центральноукраїнський національний технічний університет
Академія ГУСПОЛ (Чеська Республіка)
Приватна установа «Академія «Bolashaq»» (Республіка Казахстан)
Центральноукраїнський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка
Факультет наук з питань безпеки Університету сухопутних військ у Вроцлаві
імені генерала Тадеуша Костюшкі (Республіка Польща)
Юридичний факультет НАТ «Карагандинський університет імені академіка
Є.А. Букетова» (Республіка Казахстан)
Херсонський факультет Одеського державного університету внутрішніх справ
Льотна академія Національного авіаційного університету
Центральноукраїнський інститут ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Черкаський державний бізнес-коледж
Університет імені Альфреда Нобеля
Всехніца польска вища школа в Варшаві (Республіка Польща)
Центральноукраїнський інститут розвитку людини Університету «Україна»
Університет імені Павла Влодковича в Плоцьку (Республіка Польща)
Кафедра права гуманітарно-правового факультету Національного аерокосмічного
університету імені М.Є. Жуковського «ХАІ»
Вища школа економіки, права та медичних наук у м. Кельце імені професора Едварда
Ліпінського (Республіка Польща)
Економіко-технологічний інститут імені Роберта Ельворті
Кіровоградський кооперативний фаховий коледж
економіки та права імені М.П. Сая

«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО- ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

**Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції**

24 вересня 2021 року

**Кропивницький
2021**

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Центральноукраїнського національного технічного
університету (протокол №10 від 27.09.2021 р.)*

Актуальні питання вдосконалення судово-експертної та правоохоронної діяльності : збірник матеріалів засідання №1 постійно діючої Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кропивницький, 24 вересня 2021 р.). Кропивницький: ТОВ «Центрально-Українське видавництво», 2021. 490 с.

ISBN 978-966-130-180-0

Збірник містить матеріали засідання №1 однойменної науково-практичної конференції, у якій взяли участь практики, науковці, викладачі та здобувачі вищої освіти вищих навчальних закладів, наукових установ, інших державних органів України та зарубіжжя.

Матеріали конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО.

Матеріали друкуються у авторській редакції, за точність викладеного матеріалу, достовірність наведених у публікації даних, географічних назв, власних імен, цитат та іншої інформації відповідальність несуть автори.

УДК 343.98+351.74](082+083.97)

ISBN 978-966-130-180-0

© Кіровоградський НДЕКЦ МВС, 2021

© Автори, 2021

© ТОВ «Центрально-Українське видавництво» (верстка), 2021

Зміст

Список установ, здобувачі вищої освіти та працівники яких взяли участь у конференції	12
Наукова Президія конференції	14
Організаційний комітет конференції	15
Експертна комісія конференції.....	17
Вітальне слово Сергія Кримчука	19
Вітальне слово Максима Бабія.....	20

Напрямок № 1 Теоретико-правове забезпечення правоохоронної діяльності в Україні

Łabuz Paweł Fedewicz Henryk Wąsowicz Justyna	Definiowanie przestępczości zorganizowanej – rozważania interpretacyjne.....	21
Бородій Ірина	«Pranie brudnych pieniędzy» na gruncie prawa polskiego i ustawodawstwa unii europejskiej.....	25
Голубош Володимир Голубош Ганна	Проблеми забезпечення безпеки свідків у кримінальному процесі України.....	30
Дідовець Ярина	Визначення пріоритетів розвитку кримінологічної науки в умовах глобальних викликів та реалій сьогодення: духовно- сутнісні аспекти проблеми.....	32
Зеленко Інна	Легалізація вогнепальної зброї в Україні: міжнародний досвід та перспективи запровадження	36
Іваненко Григорій Іванова Світлана	Правові аксіоми: функціональне призначення Інститут кримінальної відповідальності в Україні	41
Клюконос Роман Окопник Олена	Проблемні питання діяльності поліції України в умовах реформування	43
Колодяжна Маріанна	Законодавче регулювання ради національної безпеки і оборони України	47
Косенко Світлана	Основні детермінанти вчинення статевих злочинів щодо неповнолітніх	49
Кравчук Валентина	Люстрація як механізм очищення влади: теоретико-правові аспекти	51
Кузьменко Юлія Думанський Роман	Люстрація як механізм очищення влади: теоретико-правові аспекти	55
Петков Сергій	Правові основи забезпечення кібербезпеки України	59
Рябовол Лілія Крушеніцький Владислав	Делікт: питання поділу правопорушення на злочини і проступки	62
Теплицький Броніслав	Взаємодія як складник діяльності державних правоохоронних органів: аналіз нормативного закріплення	66
	Щодо визначення терміну «техніко- криміналістичне забезпечення розслідування кримінальних правопорушень»	71

Трошкіна Катерина	Правоохоронна діяльність: поняття, сутність та правова природа	75
-------------------	--	----

Напрямок № 2 Актуальні питання здійснення правоохоронної діяльності, забезпечення публічного порядку та безпеки в Україні, зокрема й в умовах карантинних обмежень

Michalski Mariusz Fedewicz Henryk	Struktura Policji w kontekście zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	78
Runowicz-Piotrowska Joanna Sostek Maciej	Przestępczość kryminalna w polsce – wpływ pandemii SARS-COV-2 na wybrane przestępstwa kryminalne	81
Великий Віктор	Проблема внутрішнього опору реформуванню Національної поліції України	83
Задерейко Світлана	Сучасний контекст корупції та правопорядку	86
Попова Лілія Гордієнко Крістіна	Правове регулювання інформаційної безпеки підприємства в умовах цифровізації національної економіки	89
Рудниченко Світлана	Актуальність впровадження поліцейських громади: реалії сьогодення	93
Троянський Олександр Бондаренко Олександр	Правове регулювання інформаційної безпеки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	96
Хромов Анатолій	Національні архівні інформаційні ресурси в контексті зміни парадигми адміністрування державних архівів	101
Шевченко Надія	Деякі адміністративні процедури адміністративної діяльності публічної адміністрації щодо забезпечення судової влади	104

Напрямок № 3 Захист конституційних прав та свобод людини і громадянина у судовій практиці та правоохоронній діяльності

Авдєєва Галина	Міжнародний досвід реалізації прав сторони захисту і потерпілого на перевірку достовірності висновку експерта	107
Авзалова Дарія	Судовий прецедент як джерело права в Україні. Проблематика введення в правову систему України	111
Андрієвська Людмила	Проблеми використання режиму відеоконференції під час судового засідання в період карантину	115
Вайда Тарас	Порядок взаємодії поліцейських та медичних працівників при наданні домедичної допомоги потерпілим особам внаслідок знущання над ними та/або недбалого ставлення до них	119
Гавриш Максим	Конституційне регулювання права на використання державної мови в судочинстві ..	124

Іванова Світлана Іваненко Грогорій	Основні засади кримінального провадження: презумпція невинуватості	128
Король Михайло Куценко Анна Куценко Андрій	Особливості впливу режиму в місцях тимчасового тримання Держприкордонслужби на реалізацію прав затриманих осіб	130
Кривоноженкова Уляна	Правове забезпечення права на життя в Україні.....	133
Лук'янчиков Євген Лук'янчиков Борис Макарова Тетяна	Нормативне врегулювання участі понятих в процесі освідчування особи	137
	Особливості розгляду справ про оспорування батьківства особою, яка записана батьком дитини	140
Орловська Наталя	Актуальні питання кримінальної відповідальності експерта	144
Серьогіна Анна	Механізми захисту права на доступ до публічної інформації	148
Скляр Данило	Захист конституційних прав та свобод людини і громадянина в судовій практиці	150
Солдатенко Ангеліна	Проблеми здійснення проваджень у цивільно- процесуальних справах	154
Ухаль Данило	Права людини та громадянина під час проведення обшуку	157
Шкабаро Вероніка Біла Альона	Судово-генетична експертиза у цивільному процесі	160
Шостак Вікторія Архирій Лілія	Міжнародно-правові механізми захисту прав людини	164

Напрямок № 4 Проблеми здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення

Бондар Валерія	Процедура притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насилства	167
Воронін Владислав Кучеренко Кирило Довженко Дарина	Наслідки ненадання послуг перекладача у справі про адміністративне правопорушення ..	170
	Проблеми здійснення проваджень у справах про адміністративні правопорушення	174
Коломоєць Олександр Письменна Марія Коломоєць Сергій	Основні ознаки булінгу (цькування)	176
Корнійченко Анастасія	Питання удосконалення адміністративних процедур протидії булінгу в закладі освіти	182
Король Михайло Хвесік Ян Губський Павло	Особливості здійснення адміністративного провадження за статтю 202 КУпАП	186

Лаврик Юлія	Проблеми здійснення виконавчих проваджень у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення екологічної безпеки	189
Леонов Сергій Бездольний Максим	Прогалини адміністративного законодавства щодо прав свідків під час їх участі у справах про адміністративні правопорушення	192
Поляруш Світлана	Окремі зауваження щодо провадження у справах про адміністративну відповідальність за порушення проведення мирних зібрань	195
Rzayev Allahverdi	Peculiarities of proceedings in cases about administrative offenses committed by patrol police in the field of road safety	199
Напрямок № 5 Проблеми формування й удосконалення окремих криміналістичних методик та використання спеціальних знань у кримінальному судочинстві		
Malinowska Irena	Oszustwa w internecie-cyberprzestępczość fraud on the internet – cybercrime	202
Wątopek Krzysztof	Wybrane przestępstwa korupcyjne w świetle kodeksu karnego republiki uzbekistanu	205
Zalewski Piotr	Szkodliwe treści w internecie jako wyzwanie dla systemu bezpieczeństwa	210
Александренко Олена	Проблеми формування окремої криміналістичної методики розслідування серійних сексуальних вбивств	214
Антоненко Володимир	Особливості дослідження негативних слідів папілярних узорів	218
Антонюк Поліна Пясковський Вадим	Щодо сутності спеціальних знань	220
Байгуш Володимир	До питання збереження потожирових слідів пальців рук на поверхнях об'єктів в умовах впливу навколишнього середовища	223
Вівчар Оксана	Механізм фінансових розслідувань у правоохоронній діяльності: нормативно-правові контексти та інформаційно-аналітичне забезпечення	227
Голубов Артем	Щодо основи формування та структури криміналістичної методики	232
Єфімов Микола	Наукова полеміка стосовно структури методики розслідування окремих видів кримінальних правопорушень	235
Лозовий Андрій	Основні методи виявлення ознак редагування цифрових зображень	238
Можарівський Олександр	Проблемні питання застосування криміналістичної одорології	241
Плам Ольга	Вирішення ідентифікаційних завдань при зміні зовнішнього вигляду людини	244

Ткаченко Ірина	Теоретико-правова характеристика почеркознавчої експертизи	246
----------------	---	-----

Напрямок № 6 Науково-педагогічний підхід у профілактиці правопорушень серед учнів та студентської молоді

Голубош Володимир	Духовно-сутнісний (метафізичний) шлях розвитку кримінології майбутнього	251
Голубош Ганна	Домашнє насильство, учинене стосовно дітей	257
Горобець Анна	Проведення профілактичних зустрічей працівниками поліції з підлітками як технологія запобігання насильству серед неповнолітніх	260
Онопченко Наталія	Методи виявлення та профілактики булінгу у дитячих колективах	263
Орлик Оксана	Правозахисний аспект в молодіжному онлайн-просторі	266
Протасова Олександра		
Сергійчук Аліна		

Напрямок № 7 Удосконалення організації судово-експертної діяльності: проблеми теорії та практики

Zywucka-Kozłowska Elżbieta	Bezpieczeństwo zwłok ludzkich	269
Włodarczyk Renata		
Ваніна Ольга	Криміналістичне дослідження слідів зубів людини	274
Комар Юлія	Роль дактилоскопічної експертизи в кримінальному провадженні	276
Лозова Світлана	Сучасні завдання та можливості судової молекулярно-генетичної експертизи	280
Свиноус Іванна		
Мусієнко Ольга	Об'єкти та джерела інформації при проведенні судово-економічної експертизи операцій з немонетарними оборотними активами	283
Олефір Юлія		
Бідненко Анастасія		
Потапенко Вікторія	Особливості інформаційного забезпечення експертної діяльності	286
Приходько Юрій	Сучасні можливості науково-технічного забезпечення розслідування злочинів пов'язаних з використанням вибухових матеріалів	289
Пугаченко Ольга	Особливості призначення та проведення судових експертиз з економічних питань	293
Ткаченко Ольга		
Бандурко Дмитро	Попередній огляд електронної переписки в програмному додатку Telegram на мобільному телефоні	299
Соловчук Клавдія		
Шматков Роман	Визначення розміру збитків від порушення майнових прав інтелектуальної власності	302

Напрям № 8 Сучасні проблеми нормативно-правового регулювання сфери техніко-криміналістичного та судово-експертного забезпечення правосуддя

Гавриш Галина	Проблеми технологічного осучаснення доступу до об'єктів дослідження судово-економічною експертизою у вигляді електронних документів з баз даних органів державної податкової служби в частині адміністрування податку на додану вартість ...	307
Куралех Олександр	Особливості проведення огляду місця події із застосуванням безпілотних літальних апаратів	311
Сокиран Федір Савченко Тетяна	Проблемні аспекти нормативно-правового регулювання сфери техніко-криміналістичного забезпечення	315
Сокиран Федір Дарманська Уляна	Особливості техніко-криміналістичних досліджень та їх місце в розслідуванні злочинів	318

Напрям № 9 Проблемні аспекти методології та методики судової експертизи

Боброва Марія Ворона Сергій	Особливості лабораторної ідентифікації впливу підвищеної концентрації етилового спирту на білки організму	321
Гунька Андрій Хом'як Петро	Особливості встановлення цілого за частинами, зокрема в процесі експертного дослідження деревини	326
Єрко Дмитрій	Дослідження слабоалкогольних та безалкогольних напоїв, що містять у своєму складі амфетамін	329
Войтенко Катерина Боброва Марія Пушкар Олександр	Особливості ідентифікації канабіоїдів в тканинах Cannabis l.	331
Кіт Михайло	Особливості проведення дослідження телекомунікаційних систем (обладнання), пристроїв для незаконного заволодіння транспортними засобами	333
Кучер Дмитро	Визначення ринкової вартості товарів у минулому часі при проведенні судових товарознавчих експертиз	335
Луговська Олена Радченко Катерина	Особливості технічного дослідження паспорта громадянина України на пластиковій основі ...	337
Пугаченко Ольга Пильникова Яна Черниш Людмила	Ретроспективний огляд результатів дисертаційних досліджень, які присвячено судово-економічній експертизі	340
Сидоренко Олена	Можливості експертизи полімерних матеріалів	344

Чарна Юлія Боброва Марія Михальська Тетяна	Лабораторна діагностика зміни антиоксидантного потенціалу під впливом йонів важких металів та NO_3^- йонів	349
Шпак Катерина	Застосування даних Державного земельного кадастру при проведенні судових земельно- технічних експертиз: проблемні аспекти та перспективи	353
Напрямок № 10 Міжнародний досвід і перспективи розвитку судово- експертної діяльності		
Воробійова Наталя Дікевич Кристина	Міжнародний досвід реалізації кібернетичних методів у судово-почеркознавчій експертизі ...	357
Іванов Ігор	Міжнародний досвід організації реагування поліцейськими на повідомлення, які надходять від осіб з порушеннями мовлення та слуху	360
Кабжанов Акылбек	Перспективи розвитку електронного правосуддя в Республіці Казахстан	363
Катарага Ольга Петкович Пётр Викторія Присєкару	Комментарии к экспертным выводам	369
Косміна Наталія	Міжнародний досвід судово- експертної діяльності на прикладі США	372
Мороз Юрій Ясенюк Альона	Дактилоскопічна реєстрація, як перспективний напрямок в розвитку судово- експертної та правоохоронної діяльності в Україні	377
Савельєва Ірина	Перспективи використання ІІІ у судово- експертних дослідженнях мовлення особи	381
Савчук Маргарита	Судово-експертні установи України у системі суб'єктів міжнародного співробітництва	385
Напрямок № 11 Питання вдосконалення навчання, професійної підготовки і підвищення кваліфікації фахівців експертних установ та працівників поліції		
Абдижами Айтуган	Жоғары құқықтық білім беруде интерактивті оқыту және әдістердің жіктелуі	388
Кірін Роман Подольхова Ольга	Актуальні питання підвищення кваліфікації судових експертів Експертної служби МВС України	396
Кравченко Олена	Зміст та роль іншомовної підготовки студентів юридичних спеціальностей	401
Напрямок № 12 Сталій економічний розвиток держави як складова загальної профілактики та протидії злочинності		
Михайлов Олександр Коваленко Тетяна	Теоретико-правові аспекти поняття банківських правовідносин	404

Смутчак Зінаїда Абдель Салам Альона	Сучасні тенденції ринку праці України в контексті сталого економічного розвитку	408
Тітенко Людмила Коваленко Тетяна	Місце контролю збутової діяльності в інформаційній системі підприємства споживчої кооперації	411
Фоміна Тетяна Чумак Віталій Гордієнко Дмитро	Законодавче регулювання організації та оподаткування діяльності приватних виконавців	414
Шинкаренко Ігор Акулова Анна	Окремі аспекти попередження правопорушень на транспорті	418
Напрямок № 13 Економічна безпека та державне регулювання економіки		
Bohun Maksym	Financial incentives for ensuring economic development of the country	421
Баранов Віталій	Теоретичні аспекти державного регулювання економіки	423
Бондар Юлія Швиданенко Діна	Механізм оцінки економічної безпеки банківських установ	426
Вертепна Катерина	Судово-економічна експертиза у розкритті економічних злочинів	430
Вихристюк Маргарита	Правове регулювання економічної безпеки в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку	432
Гамалюк Богдан	Сутність і призначення державного регулювання економіки	436
Гершкул Анастасія Маніс Роман Гіріч Юлія	Корпоративна культура як елемент економічної безпеки підприємств туристичної галузі	440
Гмиря Вікторія	Ефективність використання земельних ресурсів для органічного сільськогосподарського виробництва регіону	443
Іванов Владислав Браїлова Тетяна Кузьменко Наталія	Економічна безпека як елемент комерційної діяльності підприємства	446
Кононенко Леся Булат Лариса Лісечко Ольга	Фінансова звітність підприємства як об'єкт судово-економічної експертизи	449
Мунько Анна	Механізми державного регулювання інформаційної сфери: бюджетно-фіскальний аспект	453
Савченко Віра Кузьменко Юля Кузьменко Лілія	Судово-економічна експертиза в реалізації права на захист власників в аграрній сфері	457
Садовий Василь Колос Юлія Хворостян Тетяна	Інвестиційна стратегія підприємств як фактор гарантування економічної безпеки	460

Трещов Мирослав	Стимування міграційних процесів як чинник економічної безпеки держави	463
-----------------	---	-----

Напрямок № 14 Актуальні проблеми діяльності підприємств у контексті трансформації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу

Белінська Світлана Крисіна Інна	Фінансово-облікове забезпечення формування прибутку суб'єктів господарювання	468
Белінська Світлана Табакар Ксенія	Проблеми та перспективи розвитку середнього бізнесу в Україні	470
Глигало Наталія	Проблеми та перспективи кредитних спілок на фінансовому ринку України	473
Канюка Ірина	Корпоративна культура як елемент стратегічного управління	475
Кенжабаев Аманулла Усманов Хусан	Специфика взаимодействия бизнес структур и органов государственного управления в эпоху цифровых технологий	479
Максименко Наталія Клімічева Наталія	Світова динаміка поширення коронавірусної хвороби та введення обмежень прав людини ..	482
Подзіров Андрій	Теоретико-правові підходи до визначення змісту поняття «медичний туризм»	485

Леся Кононенко

кандидатка економічних наук, доцентка, доцентка кафедри аудиту, обліку та оподаткування Центральноукраїнського національного технічного університету, м. Кропивницький, Україна

Лариса Булат

головна судова експертка сектору товарознавчих та гемологічних досліджень відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності Кіровоградського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, м. Кропивницький, Україна

Ольга Лісечко

судова експертка сектору будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності відділу товарознавчих, гемологічних, економічних, будівельних, земельних досліджень та оціночної діяльності Луганського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України, м. Рубіжне, Україна

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОБ'ЄКТ СУДОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

На сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин основним джерелом отримання фінансово-економічної інформації (для переважної більшості користувачів) є фінансова звітність, «яка формується у системі бухгалтерського обліку й має бути повною і достовірною» [2, с. 84]. Саме якість і достовірність інформації, що наведена у фінансовій звітності забезпечує правильність і своєчасність прийняття управлінських рішень. Крім того, на підставі цієї інформації схвалюються рішення щодо отримання кредитів, придбання акцій та залучення інших джерел фінансування. Фінансова звітність, як основне джерело інформації про господарюючий суб'єкт, на сучасному етапі розвитку соціально-економічних відносин, достатньо часто не відображає його реальний фінансово-господарський стан.

Як відомо, у межах судової економічної експертизи виокремлюється: експертиза бухгалтерського та податкового обліку, фінансово-господарської діяльності та фінансово-кредитних операцій.

Питанням організації та методики судової експертизи з економічних питань присвячено праці таких науковців, як: Базась М., Білуха М., Бутинець Ф., Глібко В., Головка І., Гуцаленко Л., Дондик Н., Захарченко В., Живко З., Камлик М., Михальчишина Л., Мумінова-Савіна Г., Пентюк І., Рудницький В., Савченко Л., Сидорчук В., Усач Б., Шарманська В., Шарманська С. та інших. Проте, низка питань пов'язаних із законодавчим визначенням учасників судової експертизи з економічних питань, все ще залишається невизначеними та нерозкритими [3, с. 341].

Надання недостовірної інформації у звітності може здійснюватися різними

способами: внесенням до звітності відомостей, які не відповідають даним синтетичного і аналітичного обліку; відображенням в облікових регістрах записів, які не відповідають даним, що наведені у документах; внесенням недостовірної інформації до первинних або зведених документів з метою спотворення змісту даних бухгалтерського обліку та звітності, що ґрунтується на цій інформації. Це обумовлює посилення ролі судової експертизи для всіх суб'єктів господарювання у частині підтвердження та перевірки достовірності, якості й повноти фінансової звітності. Також слід пам'ятати, що при проведенні судово-економічної експертизи можуть бути встановлені та досліджені обставини, що сприяли вчиненню економічних правопорушень. Все це свідчить про актуальність, необхідність та нагальність дослідження фінансової звітності як об'єкта судово-економічної експертизи.

Учасникам ринку (акціонерам, інвесторам, банкам тощо) необхідна впевненість в адекватності відповідної фінансової інформації, яка надходить від суб'єктів господарювання. Вони потребують впевненості у якості, повноті і достовірності даних, які оприлюднюються у звітності (насамперед у тій, що пройшла відповідну перевірку). Проте, на сьогодні, незважаючи на наявність достатньо ґрунтовно розроблених процедур перевірки на достовірність вказаних даних, проблема якості, повноти і достовірності інформації фінансової звітної повністю так і не вирішена, що призводить до проблем, які потребують вирішення при здійсненні судочинства. Все це підсилює значущість судово-економічної експертизи фінансової звітності. Дослідження механізму представлення недостовірної інформації, що була відображена в системі бухгалтерського обліку, і його причинно-наслідкових зв'язках, є сферою судово-економічної експертизи.

На законодавчому рівні закріплено, що в Україні господарська діяльність підприємств здійснюється на загальних принципах, дотримання яких є обов'язковим для усіх учасників економічних відносин. Державними інститутами забезпечується «однаковий захист інтересів усіх суб'єктів господарювання» [1, с. 140]. Проте, недостовірною інформація, яка наведена у фінансовій звітності суб'єктів господарювання може привести до негативних наслідків для усіх контрагентів. У цьому випадку судово-економічна експертиза, як один із важливих джерел доказів при розслідуванні економічних злочинів, є одним із засобів захисту інтересів як держави, так і суб'єктів господарювання та фізичних осіб.

Судово-економічна експертиза має за мету встановити правильність відображення у даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності та (за наявності) виявити факти правопорушень, які скоєні у процесі діяльності суб'єктів господарювання. Також необхідним є виявлення ситуацій, коли під виглядом законних фактів господарської діяльності вчиняються протизаконні дії.

При виявленні порушень у системі бухгалтерського обліку, судово-економічна експертиза ґрунтується на дослідженні первинних документів, облікових регістрів і бухгалтерської (фінансової) звітності. При проведенні

експертизи факт документування будь-якої інформації посідає особливе місце, адже саме він є доказовою базою протиправних дій.

Предметом дослідження судово-економічної експертизи є комплекс фінансових документів або ряд взаємопов'язаних бухгалтерських записів в облікових регістрах і фінансовій звітності. Процес отримання (чи не отримання) інформації щодо підтвердження (чи спростування) фактів вчинення протиправних дій потребує попередньої роботи з підбором первинних документів, облікових регістрів, фінансової звітності та інших матеріалів, які необхідні для експертного дослідження та підготовки висновку експертом з економічних питань.

Узагальнення облікової інформації у вигляді проміжної або річної фінансової звітності дозволяє вважати її складовою доказової бази судово-економічної експертизи стосовно результатів діяльності господарюючих суб'єктів. Існує безліч класифікаційних ознак, які зумовлюються викривленням фінансової звітності (наприклад, коли бухгалтерська служба свідомо або несвідомо приховує реальну картину майнового і фінансового стану суб'єкта господарювання). На нашу думку, найбільш оптимальним є їх диференціювання в залежності від реального стану існуючого облікового процесу на підприємстві. Слід пам'ятати, що формування фінансової звітності є заключним етапом облікового процесу, який лише узагальнює інформацію з попередніх етапів. Це є передумовою представлення недостовірних даних, у т.ч. і їх викривлення, на всіх етапах облікового процесу (складання бухгалтерських документів, відображення господарських операцій на рахунках синтетичного і аналітичного обліку, безпосередньо формування звітності тощо). Отже, можна стверджувати, що на практиці, існує три рівні на яких можливо виявити наслідки спотворення фінансової інформації: верхній рівень (у бухгалтерській звітності); середній рівень (на рахунках синтетичного і аналітичного обліку); нижчий рівень (у первинних і зведених бухгалтерських документах).

При здійсненні судово-економічної експертизи необхідно враховувати, що крім фінансової звітності, у системі бухгалтерського обліку, формується інформація для менеджменту господарюючого суб'єкта з метою здійснення оперативного і стратегічного управління, а також для попереднього, поточного і наступного її контролю, яка є більш інформативною ніж фінансова. Її використання у судово-експертній діяльності дозволить більш правильно з'ясувати природу механізмів представлення недостовірних облікових даних. Під поняттям «представлення недостовірних облікових даних», як правило, розуміють невідповідність цифрових або змістовних значень записів в облікових документах між даними інших документів або інших джерел інформації, які раніше були перевірені експертом. Крім того, слід враховувати, що на якість фінансової звітності суттєвий вплив мають фінансові менеджери та працівники бухгалтерської служби, тобто ті суб'єкти, які є відповідальними за формування професійного судження.

Підвищення рівня освіченості і компетентності аналітиків, менеджерів та інших суб'єктів прийняття рішень на основі фінансової звітності – рівня їх

апперцепції, можна вважати одним з шляхів забезпечення формування якісної звітності. Як зазначав з цього приводу Я. Соколов, ефективність облікової системи прямо пропорційна рівню апперцепції користувачів, тобто «облік може бути найдосконалішим, але він стане дійсно досконалим лише в тому випадку, якщо люди, що використовують його дані, будуть настільки ж досконалі» [4, с. 244]. Отже, фінансова звітність стане досконалою і високоякісною лише у тому випадку, коли паралельно із її змістовним вдосконаленням буде відбуватися підвищення рівня апперцепції вітчизняних користувачів.

Слід зазначити, що досягнення людства призводять до трансформації економічних правопорушень. Так поряд із традиційними формами фінансових порушень, що успадковані з минулих часів, виникають нові їх види. З метою успішного їх виявлення необхідно використовувати інститут судово-економічної експертизи не тільки з позиції застосування її в правоохоронній практиці, а й поза нею, як інститут більш загального забезпечення всебічного захисту економічних інтересів учасників господарського процесу.

Виявлення, припинення та аналіз правопорушень, які базуються на експертному дослідженні достовірності облікової й звітної інформації, складають зміст судово-економічної експертизи. Наразі, перед судово-економічною експертизою постає завдання ефективного використання механізму протидії існуванню фактів невідповідності первинних документів бухгалтерського обліку та звітності реальним господарським операціям і фактичним результатам фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта. Одночасно судово-економічна експертиза повинна надати оцінку здатності інформації, що відображена у фінансовій звітності господарюючого суб'єкта, задовольняти інформаційні потреби різних груп користувачів.

Крім того, важливою особливістю експертної діяльності є можливість прогнозування. При здійсненні аналізу існуючих даних про вчинені у минулому злочини певного виду та способи їх здійснення, можна їх спрогнозувати та передбачити, а, отже, і попередити.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. [Горлачук О.А.](#) Проведення судових економічних експертиз, пов'язаних із доведенням суб'єктів господарювання до банкрутства. *Інноваційна економіка*. 2019. № 7-8. С. 139-144.
2. Кононенко Л.В., Юрченко О.В., Гай О.М. Теорія бухгалтерського обліку в умовах становлення глобальної економіки та інформатизації суспільства. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2021. № 170. С. 83-87
3. Пугаченко О.Б. Вимоги процесуального законодавства в частині участі експерта при проведенні судової експертизи з економічних питань. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки*. 2013. Вип. 24. С. 340-348
4. Соколов Я.В. История бухгалтерского учета : [учебник] М., 2006. 274 с.

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СУДОВО-ЕКСПЕРТНОЇ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**Збірник матеріалів
засідання №1 постійно діючої Міжнародної
науково-практичної конференції
(м. Кропивницький, 24 вересня 2021 року)**

Редактор Коломоєць О.Д.

Верстка Чудна С.М.

Зверстано в ТОВ «Центрально-Українське видавництво»
Україна, 25006, м. Кропивницький, вул. Т. Карпи, 69
т.: (0522) 24-25-96, 0979641741, ел. пошта: zuv2@ukr.net

Надруковано на власному обладнанні Кіровоградського НДЕКЦ МВС

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції від
15.12.2011 р., серія ДК № 4234

Підписано до друку 05.10.2021 р. Формат 60x84 1/16
Папір офсетний.
Гарнітура Cambria
Ум. друк, арк. 5,6
Наклад 130 примірників.